

Základy, fungování a výstavba regionálního finančního poolu pro energie

- Posouzení možnosti aplikace na českou část ERN –

Zpracovatel - Ing. Jaromír Pekař

Okruhy posouzení:

- 1) Možnosti rozšíření v rámci České části ERN
- 2) Finanční možnosti
- 3) Výroba elektrické energie a tepla z obnovitelných zdrojů, možnost energetických úspor
- 4) Závěr
- 5) Informace o zpracovateli

Ad 1) Možnosti rozšíření v rámci České části ERN

Investiční prostředí v České republice je od Německého do značné míry rozdílné. Podmínky vytvořené pro investování v oblasti obnovitelných zdrojů byly nastaveny po roce 2000 velmi optimisticky a z pohledu investora velmi lákavě. Návratnost investice byla díky cenové politice a možnosti získat finanční podporu v rozmezí 4 – 8 let . Tyto podmínky , které byly postupně upravovány, spustily vlnu investičních projektů především v oblasti výroby energií z fotovoltaických článků . Vysoká cena za jednotku získané energie touto cestou (cena převyšovala několikanásobně výrobní cenu z klasických zdrojů a rozdíl byl pokryt státní dotací) byla hlavním důvodem ke změně politiky státu (daňová politika) , která ve svém důsledku znamenala značné zhoršení výhodnosti investic do této oblasti podnikání . Změna podmínek pro investování zároveň zpomalila i využití tohoto potenciálu výroby energie. Tento stav trvá dodnes s tím, že prostředí v ČR pro investory v oblasti výroby energií, především z fotovoltaických článků, je **značně nestabilní**. V dalších oblastech výroby energií je situace obdobná. I přes možnost získat cenové zvýhodnění a finanční podporu , především z fondů ministerstva životního prostředí, je výroba energií pro investory značně komplikovaná.

V oblasti výroby - **vodní energie** je potenciál velmi nízký a to především díky skutečnosti, že většina vodních toků je již zainvestována. Výroba **energie z větrných zdrojů** je co do potenciálu na tom o poznání lépe, ale v oblastech možné investiční činnosti naráží na odpor především ochránců přírody a také místního obyvatelstva. Další možný potenciál získávání **energie z geotermálních vrtů** je lokálně odlišný dle geologických podmínek. ČR je pro tyto investice málo připravená a to především

z důvodu velké investiční náročnosti. Významný potenciál je možno očekávat u výroby **energie z biomasy**, který lze v českých podmínkách doporučit především producentům této suroviny s orientací na venkov, kde by mohla mít velké uplatnění.

Možnosti podpory investic do obnovitelných zdrojů

Investice do výroby energie je možno díky omezeným a postupně klesajícím možnostem podpory ze strany státu a rostoucí dobou návratností považovat za dlouhodobé. Tím i zdroje k pokrytí těchto investic - z velké části úvěry budou mít dlouhodobý charakter. U jednotlivých druhů výrob energií budou mírné odlišnosti. Návratnost investice ovlivňuje **riziko výkupu** vyrobené energie, její **výkupní cena** a v současnosti i **výše státní dotace**.

Riziko vykoupení energie je nízké, neboť je ošetřeno zákonem. Výkupní cena energií je i přes uzákoněná pravidla dlouhodobě problematická, a to především díky vlivu dalších nástrojů regulace (např. výše zmiňovanou daňovou politikou- solární daň). Další zdrojem možné podpory jsou programy Státního fondu životního prostředí (SFŽP) ČR, které napomáhají investorům k realizaci projektů z různých oblastí činnosti v rámci vymezených hranic určených politikou státu.

Za další možnou formu podpory je možné považovat i získání záruky za poskytnuté úvěry u ČMZaR banky.

Ad 2) Finanční možnosti

Financování investic do obnovitelných energií - Úhly pohledu na financování

Model financování v programu KfW „Erneuerbare Energien“ je pro české podmínky nevhodný především z těchto důvodů.

1) Právní forma fondu

Obchodní společnosti s různým typem vlastnictví jsou pro českého investora málo důvěryhodné. Je to způsobeno právním prostředím v ČR. Vymahatelnost investovaných prostředků je v případě krachu společnosti dlouhodobá a většinou neúspěšná. Také postižitelnost viníků neúspěšnosti zkrachovalé společnosti je problematická

2) Ekonomika programu

Ekonomika programu vychází mj. z poskytnutí úvěru za vyšší úrokovou sazbu na pokrytí části potřebného kapitálu na zajištění investice s cílem zvýšení bonity klienta při získávání komerčního úvěru. Tento model financování je v ČR velmi málo používán a troufám si tvrdit, že pro komerční banky málo preferován. Větší uplatnění má forma bankovních záruk, které poskytuje např. ČMZaR banka s využitím podpory státu nebo spolupráce bank na profinancování investičního záměru.

Pro ČR bych, v případě získávání finančních zdrojů od soukromých investorů, doporučil model vytvoření **Finančního fondu**, který by měl být spravován renomovaným bankovním domem.

Tvorba finančního fondu:

Hlavním zdrojem finančního fondu by měl být získaný kapitál od různých investorů. Investory by mohly být banky, SFŽP (nebo jiná podpora od státu), soukromí investoři, penzijní fondy, občané. Záleží na strategii fondu k získání finančních prostředků od jednotlivých individuálních investorů, která bude vycházet z celkového objemu finančních prostředků k zajištění případných investičních potřeb.

Cíl fondu je pro investory průhledné a STABILNÍ ZHODNOCENÍ vkladů (nad inflací) pro příjemce finančních prostředků zdroj k dofinancování svého projektu s dlouhodobou splatností. Část výnosů z činnosti fondu jako i splacená jistina se vrací do fondu k dalšímu investování.

Správa fondu :

V prostředí ČR doporučuji ke správě fondu použít některé ze stabilních bank. Neoptimálnější pro větší průhlednost k individuálnímu investování je i třeba banka s dominantní účastí státu, např. ČMZRB, která má s tímto způsobem správy svěřených dlouhodobých investičních prostředků dobré zkušenosti. (Např. MUFIS)

Důvody: - zkušenosti investorů v posledních dvaceti letech ukazují na značnou nedůvěru způsobenou krachem několika menších bankovních domů a především bank typů kampeliček, družstev nebo investičních fondů. Díky pochybnému finančnímu dohledu v 90. letech tyto většinou malé banky otřásly důvěrou investorů, kteří ve vleklých soudních sporech přišli o své vklady.

Dalším důvodem je možnost získat státní podporu, jako jednu z forem finanční účasti na projektech, nebo formou ručení za poskytované úvěrové zdroje a to v případě, že projekt je v souladu s politikou státu.

Správu fondu může provádět i některá z renomovaných bank fungujících na českém trhu.

Správu fondu zajišťovanou vlastní organizací v ČR nepovažují z výše uvedených důvodů za vhodnou.

Další možnosti finančního zajištění

Vedle vzniku fondu pro investory a jednodušší operativu je možné zajistit proces financování projektů do výroby a úspor energie **přímo přes některou renomovanou banku** působící na českém trhu nebo bankou se státní účastí. Bankou se státní účastí je např. ČMZRB, která má zkušenost jak se správou finančních prostředků zahraničních investorů (např. MUFIS) tak i s poskytováním úvěrů a záruk s podporou státu.

Ad 3) Výroba elektrické energie a tepla z obnovitelných zdrojů, možnost energetických úspor

Zaměření studie zadané od ENO je především orientována na finanční model získání a zhodnocení finančních prostředků od investorů a jejich poskytnutí do oblasti výroby energií z obnovitelných zdrojů. Tato studie vychází ze zajištěného odbytu vyrobené energie při zaručené cenové hladině. Orientace na samotnou tvorbu projektů a jejich realizace se mi jeví jako méně podstatná. Jak jsem již uvedl v úvodu tohoto posudku, považuji tento model pro ČR málo použitelný. Pro prostředí ČR navrhuji pro investice v energetice vytvořit **model energetické agentury**.

Model energetické agentury

Pro většinu především menších investorů je investování do oblasti energetiky v současné době značně nejisté. Způsobují to především již výše uvedené právní regulace a daňové vlivy. Proto navrhuji pomocí agentury vytvořit v podobě kompletního servisu podmínky pro investory, které jim umožní efektivně a bezpečně investovat v této oblasti.

Služby energetické agentury:

- **Vytváření projektů** energetických úspor a možností výroby energií z obnovitelných zdrojů pro jednotlivé investory s různým finančním potenciálem včetně **stavebního řízení** a inženýrské činnosti. Celkové posouzení projektu včetně rizik pro investora a úvěrující banku, případně fond.
- Ve spolupráci s bankou (fondem) zajištění **finančního krytí** investičního projektu, získání možných finančních podpor, dotací a záruk.
- Po ověření trhu dodavatelů a výrobců v oblasti výroby energií z obnovitelných zdrojů a energetických úspor je možno investorovi zajistit i **službu dodávky celé investice včetně jejího dozoru**.

Uživatелеm těchto služeb mohou být drobní investoři, obce a města, jako i větší investoři s komerčním programem z různých oblastí činnosti. Český trh vykazuje pro kompletní servis služeb v oblasti investic do obnovitelných energií a úspor velký potenciál.

K zajištění celé této činnosti je třeba založení nové organizace nebo využití již fungujících, například **Energetické agentury Trojzemí o.p.s.**, která byla založena v roce 2001 a jejím zakladatelem je Euroregion Nisa, regionální sdružení. K zajištění těchto služeb by tato agentura musela rozšířit svoji pracovní kapacitu, případně zajistit část služeb externě.

Financování této činnosti by agentura získávala ze zpracovaných projektů, finančních provizí bank, provizí od výrobců jednotlivých komponentů jako i dodavatelů staveb. Další zdroj příjmů je možno zajistit z dozorů staveb a poradenství v této oblasti.

Ad 4) Závěr:

Z výše uvedeného materiálu lze dospět k těmto závěrům:

- Možnost investování v ČR v oblasti výroby energií, především z fotovoltaických článků, je značně nestabilní.
- Z ostatních možností výroby energií, co do potenciálu, je nejzajímavější biomasa.
- Model financování v programu KfW „Erneuerbare Energien“ je pro české podmínky nevhodný.
- Pro českého investora je vhodnější model finančního fondu spravovaného renomovanou bankou.
- Další možnou cestou preferovanou v ČR k získání finančních prostředků na úvěrování investičního projektu je půjčka od banky nebo od banky se státní účastí, která v případě souladu s politikou státu může nabídnout různé druhy finančního zvýhodnění.
- Model zajištění tvorby projektu na výrobu energií z obnovitelných zdrojů je ve studii zmiňován pouze okrajově.
- V ČR je naopak velký potenciál v kompletním zajištění služeb pro investory v oblasti výroby a úspor energií. Proto navrhuji větší orientaci na tuto oblast. Jedním z možných řešení je založení nebo rozšíření Energetické agentury, která by nabízela a poskytovala kompletní služby od projektu, stavebního řízení, úvěrování až k vlastní realizaci investice do výroby a úspor obnovitelných energií.

Informace o zpracovateli:

Ing. Jaromír Pekař –od roku 1982 bankovní zaměstnanec (vedoucí úvěrového a kapitálového odboru)

Místostarosta Města Turnov (od roku 2003), Člen rady ERN – česká část, Předseda správní rady Trojzemí ,o.p.s., Člen představenstva Municpální finanční společnosti a.s. za Svaz měst a obcí ČR

Základní charakteristika MUFIS

Municpální finanční společnost a.s. (dále též MUFIS nebo Společnost), byla založena dne 15.4.1994 jako účelová organizace na podporu rozvoje financování municpální sféry.

Činnost MUFIS vychází z Programové dohody k financování municpální infrastruktury (dále též Programová dohoda), která byla podepsána mezi vládou České republiky, vládou Spojených států amerických a MUFIS dne 16.5.1994 v rámci realizace amerického rozvojového projektu Housing Guaranty Program (dále též HGP). Tím byly získány záruky obou vlád umožňující jednat s americkými finančními institucemi o poskytování dlouhodobých půjček. Realizací Programové dohody byla pověřena za americkou stranu Agentura pro mezinárodní spolupráci (USAID) a za českou stranu MUFIS jako oficiální vypůjčovatel.

V letech 1995 -1998 MUFIS postupně převzal tři půjčky v celkové výši 44 mil. USD, které vytvořily základ programového fondu. Z něho byly podle podmínek Programové dohody poskytovány spolupracujícím komerčním bankám dlouhodobé zdroje na krytí úvěrů pro města a obce ČR k financování jejich projektů souvisejících s bydlením. Splátky jistin těchto úvěrů se vracely zpět do programového fondu a MUFIS je až do roku 2001 používal k poskytování dalších půjček prostřednictvím spolupracujících bank. Souhrnné výsledky této činnosti ukázaly, že založení MUFIS bylo opodstatněné, neboť umožnilo řadě obcí a měst realizovat více než stovku významných projektů v oblasti municpální infrastruktury v celkové hodnotě více než 1,4 mld. Kč.

Uzavření Dohody o využití finančních zdrojů Housing Guaranty Programu na akce pro ochranu životního prostředí mezi Českou republikou – Ministerstvem financí, Státním fondem životního prostředí České republiky a MUFIS v r. 2003 pak umožnilo využití úvěrových zdrojů v celkové hodnotě 500 mil. Kč též na financování projektů přispívajících k ochraně a zlepšování životního prostředí.

Na základě posouzení hospodaření s volnými finančními prostředky byl v roce r. 2009 MUFIS přijat záměr vytvořit spolu s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a. s. (dále též ČMZRB) společný úvěrový fond (dále též SÚF) na financování municpálních úvěrů. Vznik a fungování fondu bylo upraveno Dohodou mezi MUFIS a ČMZRB o sdružení za účelem vytvoření a správy společného úvěrového fondu a poskytování úvěrů městům a obcím ČR na financování jejich infrastrukturních projektů (dále též Dohoda o SÚF) podepsanou dne 27.8.2009. Na základě Dodatku č. 1 k Dohodě o SÚF podepsaného dne 2.6.2010 byl okruh infrastrukturních projektů, na něž je možné úvěry ze SÚF použít dále rozšířen. MUFIS nemá žádné vlastní zaměstnance a svoji činnost zajišťuje na smluvním základě s ČMZRB a prostřednictvím dalších externích organizací.